

# แนวคิดเรื่องความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์ริดา<sup>1</sup>

## Jacques Derrida's Concept of Différance

อารีรัตน์ ภีราธร<sup>2</sup>

Areerut Pirasorn

สมหวัง แก้วสุฟอง<sup>3</sup>

Somwang Kaewsufong

Received: May 5, 2019

Revised: June 5, 2019

Accepted: June 17, 2019

### บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. ศึกษาประเด็นความหมาย ลักษณะ อิทธิพลทางความคิด และผลกระทบของแนวคิดเรื่องความหลากหลายในทางปรัชญา และ 2. วิเคราะห์แนวคิดเรื่องความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดา โดยศึกษาจากงานเขียนของฌากส์ แดร์ริดา พร้อมทั้งเอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

---

<sup>1</sup> บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง *วิเคราะห์แนวคิดเรื่องการก่อสร้างและความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดา* ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2561

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

<sup>3</sup> อาจารย์ประจำ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, Email: somwang.k@cmu.ac.th.

โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลจากการศึกษาความหมาย ลักษณะ จุดกำเนิด อิทธิพลทางความคิดของแนวคิดเรื่องความหลากหลายในทางปรัชญา พบว่าสาเหตุที่ฌากส์ แดร์ริดาได้นำเสนอแนวคิดนี้ขึ้นมา นั้นอยู่ที่ความเป็นคู่ตรงข้ามของภาษา และมนุษย์มักยึดติดความหมายของภาษาด้านใดด้านหนึ่งเสมอ โดยเขาชี้ไปที่แนวคิดแบบโครงสร้างนิยม แบบคู่ตรงข้าม ทำให้เกิดเป็นกรอบ จารีต ประเพณี วัฒนธรรมที่ตายตัว และถูกกำหนดไว้แบบโครงสร้างชนชั้นที่เป็นใหญ่ในสังคม เช่น วาทกรรมชายเป็นใหญ่ ฝั่งตรงข้ามคือหญิงจะถูกกดทับไว้ เป็นต้น เป็นแนวคิดแบบเดิมที่มีมาอยู่ตลอดของประวัติศาสตร์ทางปรัชญา ซึ่งส่งผลให้เกิดสังคมศูนย์กลางระบบชนชั้น และไม่ก่อเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแนวคิดของแดร์ริดาจะเข้าไปรื้อสร้าง และชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายในโครงสร้างทางความคิด โดยที่เขาได้รับอิทธิพลทางความคิดจากปรัชญาปรากฏการณ์วิทยา และอัตถิภาวนิยมเข้ามาใช้เป็นพื้นฐานสร้างแนวความคิดของเขา

เมื่อได้ข้อสรุปทางการศึกษาของสาเหตุแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ซึ่งพบว่าแดร์ริดาพยายามที่จะสื่อสารถึงความจริงที่ว่า ไม่มีความจริงสัมบูรณ์ตายตัว ความจริงเป็นสิ่งสัมพัทธ์ และมีอยู่อย่างหลากหลาย และจุดที่ความจริงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ก็คือความหลากหลายซึ่งจะนำไปสู่ความหลากหลายของวิทยาการ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นหรือความจริงของผู้อื่น นี่คือสิ่งที่แดร์ริดาพยายามจะสื่อสารและนำไปปฏิบัติ มันเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่จะนำไปสู่ความสงบ และหาความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นมาในสังคมได้ ซึ่งแนวคิดนี้ส่งผลกระทบที่มีทั้งประโยชน์และโทษ เพราะทำให้เกิดแรงสั่นคลอน เปลี่ยนแปลงทางความคิดในสังคม วัฒนธรรม และรวมไปถึงแวดวงปรัชญาหลังสมัยใหม่เป็นอย่างมาก

**คำสำคัญ:** ความหลากหลาย, รื้อสร้าง, แดร์ริดา, หลังโครงสร้างนิยม

## Abstract

This article aims to: 1) study the meaning characteristics influence and the impact the concept of *différance* on the line of philosophy and 2) analyze the Jacques Derrida's concept of *différance*. The main sources of study will be focused on the works authored by Derrida, as well as other relevant documents and research. The analysis will be presented in a descriptive way.

The results of the study are as following. The reason at the back of meaning, origin, thought influence, concept of *différance* in philosophy is the binary oppositions that could make humans believe in either distinctive poles of the meaning in languages. Derrida pointed out that structuralism could create a rigid traditional framework that would be the basic structure for society as binary opposition which framed tradition and custom as the rigid text in the hierarchical society. For example, in male-dominated discourse, female as the opposite side, will be defined as having less power. These concepts have long been existed in the history of philosophical thought, which later, has created class society and centralization system which prevent humans from seeing from another perspectives. From this point of view, Derrida want to deconstruct and point to the *différance* in the conceptual structure. To do this, He uses phenomenology and existentialism as a basis for creating his own ideas.

From the various causes, Jacques Derrida's concept of *différance* can be analyzed as following. According to him, there is no absolute truth, the truth is relative and therefore so many. The point where such truths can occur is the *différance* which will lead to various types of knowledge and the respect for other opinions. This is what Derrida has aimed to communicate and implement, it is one of the bases of humanity that would bring peace and equality up to society. This concept can be both benefits and harm because it can cause a change in the society, culture and the circle of postmodern philosophy.

**Keywords:** Différance, Deconstruction, Derrida, Post structuralism

## บทนำ

ทฤษฎีทางปรัชญาที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มักมีความเคลื่อนไหว ปรับเปลี่ยนไปแต่ละช่วงยุคไม่เหมือนกัน จึงทำให้ประวัติศาสตร์ของปรัชญาที่ผ่านมาั้นสะท้อนถึงแนวคิด มุมมองทางด้านปรัชญาที่เน้นถึงความกลมกลืนกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่และเวลาเสมอ แนวคิดทฤษฎีถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของแวดวงวิชาการ เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไป ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเกิดแนวคิดทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการมองโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้ยิ่งขึ้น นักวิชาการในสาขาวิชาทั้งหลายต่างก็พยายามให้ได้มาซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่มีลักษณะที่เข้ากับสังคมของแต่ละยุคแต่ละสมัยอยู่เสมอ (Phoncharoen, Winai, 2012, p. 162)

แนวคิดเรื่องความหลากหลาย (Différance) จึงเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อชุดความคิดของคนในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นี้เป็นอย่างมาก เช่น กระแสนิยมในสังคม การเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันของกลุ่มคน หรือการเปิดกว้างของประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น ในทางปรัชญานอกจากจะต้องเข้าใจถึงความหลากหลายแล้วนั้น คำว่า การรื้อสร้าง (Deconstruction) ก็เป็นอีกหนึ่งความสำคัญ ที่ทำให้ความหลากหลายเคลื่อนไหวได้ การรื้อสร้างเป็นการถอดรื้อตัวบท (Text) ชุดความคิดที่มีอยู่ให้เห็นถึงตัวบทชุดความคิดที่ถูกละทิ้ง หรือถูกกดทับไว้ โดยที่มีแนวคิดเรื่องความหลากหลายมาเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความไม่ตายตัว ไม่มีจุดศูนย์กลาง ไม่มีข้อขัดแย้ง ยากต่อการอธิบาย เป็นช่องว่างทุกสิ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามสถานการณ์บนพื้นที่และเวลาของตัวบทนั้น ๆ เพื่อทำการรื้อสร้างวาทกรรมในชุดความคิดเดิม ๆ ที่มีอยู่ (Duangwises, Narupon, 2018)

หากมองในภาพรวมการรื้อสร้างบนแนวคิดของความหลากหลายจะเริ่มต้นด้วยการกลับหัวกลับหาง สลับที่ หรือล้มล้างบรรดาระบบ ระเบียบลำดับชั้นต่าง ๆ ของสรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ เนื่องจากการจัดระเบียบ และลำดับชั้นต่าง ๆ คือ แหล่งอำนาจทางสังคม เพราะเป็นตัวกำหนดความหมายต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เป็นการตั้งคำถามเพื่อปะทะกับชุดอำนาจวิธีคิดที่นิยมแยกสรรพสิ่งเป็นคู่ตรงข้ามเสมอ ขึ้นต่อมา คือ การเข้าไปแทนที่ สวมรอย บรรดาระบบระเบียบเพื่อหลีกเลี่ยงระบบเดิมที่เขาต้องการปะทะระบบที่เน้นเรื่องศูนย์กลาง รากเหง้า ต้นตอ ที่แน่นอนตายตัว และหยุดนิ่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าทุกปัญหา ทุกสรรพสิ่งนั้นมีรูปแบบที่มีความหลากหลาย ไม่ตายตัว ไม่มีจุดศูนย์กลาง จุดศูนย์กลางจะมีได้เพียงแค่ช่วงเวลา ณ ขณะหนึ่งเท่านั้น (Phasuthachatt, Phipat, 2010, p. 27)

แนวคิดเรื่องความหลากหลายนั้น จึงเป็นชุดความคิดที่เกิดขึ้นเพื่อทำการรื้อสร้างแนวคิดสกุลเดิมตั้งแต่ปรัชญากรีกยุคเพลโตมาจนถึงแนวคิดแบบโครงสร้างนิยมว่าไม่เป็นสิ่งจริงแท้แน่นอน เป็นการอ้างเอาภาษาเข้ามาเป็นตัวแทนสมมุติของปรากฏการณ์หรือทฤษฎีทางความคิดเพียงเท่านั้น โดยที่แนวความคิดนี้จัดอยู่ในยุคปรัชญาหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) แบบนักคิดสกุลหลังโครงสร้างนิยม นักคิดสำคัญที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ในช่วงแรก ได้แก่ ฌากส์ ลาก็อง (Jacques Lacan) มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) และ ฌากส์ แดร์ริดา (Jacques Derrida) ในช่วงต่อมา มีนักปรัชญาต่อยอดทางแนวคิดเป็นรุ่นที่สอง ได้แก่ ฌ็อง-ฟร็องซัวส์ ลียอตาร์ด (Jean-François Lyotard) ซิลส์ เดอเลซ (Gilles Deleuze) และ ปีแอร์-เฟลิกซ์ กัตตารี (Pierre-Félix Guattari)

โดยเฉพาะนักคิดคนสำคัญผู้ที่ถือว่ามีอิทธิพลมากที่สุดในการคิดและเริ่มต้นแนวคิดนี้ คือ ฌากส์ แดร์ริดา นักคิดชาวฝรั่งเศส เชื้อสายแอลจีเรีย ผลงานของเขานั้นส่งผลอย่างมากต่อชุดความคิดในแวดวงปรัชญาวรรณกรรมมาจนถึงทุกวันนี้ แดร์ริดาได้ตีพิมพ์หนังสือมากกว่า 40 เล่มรวมทั้งบทความและงานนำ

เสนอสาธารณะจำนวนหลายร้อยฉบับ ปัจจุบันนี้ผลงานของเขารวมทั้งหมดมีมากกว่า 400 เล่ม ในส่วนที่เกี่ยวกับงานวิจารณ์เชิงปรัชญาและวรรณกรรมได้ถูกอ้างอิงถึงกว่า 14,000 ครั้งในบทความและนิตยสารตลอดหลายปีมานี้ สำหรับผลงานในแนวคิดเรื่องการรื้อสร้างและความหลากหลายของแดร์ริดา โดยรวมได้ถูกนำไปวิเคราะห์เข้ากับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) (Somkiat Tangnomo, 2000, p. 142) แล้วจะเห็นได้ว่าแนวความคิดเรื่องความหลากหลายของแดร์ริดานั้นมีผลต่อวิถีคิดและปัญหาสังคมในยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก

ดังนั้นงานวิจัยเล่มนี้จึงต้องการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความหลากหลาย ของ ฌาคส์ แดร์ริดา เพื่อให้เข้าใจและสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้วิเคราะห์วิจารณ์หลักคิดและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

## วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาประเด็นความหมาย ลักษณะ อิทธิพลทางความคิด และผลกระทบของแนวคิดเรื่องความหลากหลายในทางปรัชญา และเพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความหลากหลายและการรื้อสร้างของ ฌาคส์ แดร์ริดา

## วิธีดำเนินการวิจัย

เริ่มต้นศึกษาความเป็นมาของแนวคิดเรื่องความหลากหลายและการรื้อสร้าง เพื่อทำความเข้าใจต้นกำเนิดและการพัฒนาการของแนวความคิดนี้ เมื่อเข้าใจภาพรวมของแนวคิดแล้วจึงศึกษาประวัติของ ฌาคส์ แดร์ริดา วิถีทางการดำเนินชีวิต การศึกษา การทำงาน ให้สามารถเข้าใจถึงที่มาและอิทธิพลของแนวคิดทาง

ปรัชญาเรื่องการก่อสร้างและความหลากหลาย โดยที่นำผลการศึกษามาวิเคราะห์แนวคิดและประเด็นต่าง ๆ ในแนวคิดเรื่องความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์ริดาที่ปรากฏในงานเขียนและผลงานที่ได้ศึกษามา พร้อมนำเสนอในรูปแบบการพรรณานาวิเคราะห์ (Analytic description) และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

## ผลการศึกษา

ในการศึกษาพบว่าแนวคิดเรื่องความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์ริดานั้น จุดกำเนิดที่ทำให้เกิดแนวความคิดนี้ขึ้นมาต้องมองย้อนกลับไปที่แนวคิดแบบโครงสร้างนิยม (Structuralism) ก่อนเป็นลำดับแรก เพราะว่ามันคิดโครงสร้างนิยมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและนำมาสู่ระบบคิดวิพากษ์วิจารณ์ทำให้เกิดทฤษฎีของความหลากหลาย สำหรับนักคิดกลุ่มโครงสร้างนิยม จะมุ่งเน้นภาษาศาสตร์ ความหมาย สัญญา ที่มีต้นกำเนิดแบบโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว วิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม การให้ความสำคัญกับข้อใดข้อหนึ่ง โดยกดทับอีกข้อไว้เสมอ นักคิดคนสำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ แฟร์ดินันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ที่เน้นศึกษาภาษาศาสตร์ โคลด เลวี-สโตรส (Claude Levi-Strauss) ให้ความสำคัญต่อการศึกษามานุษยวิทยาเชิงโครงสร้าง (Structural anthropology) และโรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ที่เน้นการศึกษาแนวสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) เป็นต้น (Tangnamo, Somkait, 2000, p. 153) ไม่เพียงแต่นักคิดโครงสร้างนิยมเพียงเท่านั้น แดร์ริดายังเข้าไป ถอดรื้อ สร้างความหลากหลายให้กับวิธีคิดของประวัติศาสตร์ปรัชญาก่อนหน้า โดยเฉพาะศาสตร์ทางด้านอภิปรัชญา

นอกจากแนวความคิดเรื่องความหลากหลายของแดร์ริดาแล้ว นักคิดที่มีความสำคัญในกลุ่มของความหลากหลายก็มีอยู่หลายท่านด้วยกัน นักคิดที่สำคัญ

และถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้จะถูกแบ่งออกเป็นสองช่วง คือ นักคิดช่วงแรกได้แก่ ฌากส์ ลาเกียง (Jacques Lacan) มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) และ ฌากส์ แดร์ริดา (Jacques Derrida) และช่วงต่อมาที่มีการต่อยอดแนวคิดมาจากนักคิดช่วงแรกได้แก่ ฌ็อง-ฟร็องซัว ลีโยตาร์ด (Jean-François Lyotard) ซิลส์ เดอเลซ (Gilles Deleuze) และ ปีแอร์-เฟลิกซ์ กัตตารี (Pierre-Félix Guattari) ซึ่งนักคิดกลุ่มนี้แม้จะมีระบบคิดเป็นของตัวเองแต่ก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ พยายามที่จะเข้าไปถอดรื้อ และลงลึกถึงแนวคิดปรัชญายุคก่อนหน้านั้น ที่เชื่อในเรื่องหลักโครงสร้างสากลที่แน่นอนตายตัว เพื่อเรื่องของคู่ตรงข้าม ซึ่งนักคิดกลุ่มนี้จึงพยายามที่จะชี้ให้เห็นภาพถึงความหลากหลาย ที่ปราศจากศูนย์กลาง แน่นนอนตายตัว เปิดพื้นที่ให้กับความเป็นอื่นได้เข้ามามีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้น

## 1. วิธีการวิพากษ์แนวคิดเรื่องความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์ริดา

เมื่อเข้าใจไปที่ที่มาของจุดกำเนิดแนวคิดเรื่องความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดาแล้ว อิทธิพลทางความคิดของเขานั้น จากการศึกษาพบว่าเขาให้ความสำคัญไปที่ปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาโดยมีนักคิดคนสำคัญอย่าง เอ็ดมุนด์ ฮูสเซิร์ล (Edmund Husserl) และ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) โดยแดร์ริดาให้ความสำคัญไปที่เรื่องของปรากฏการณ์ของพื้นที่และเวลา ความเป็นสภาวะ หรือ Being เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุดของความหลากหลาย และอีกแนวคิดหนึ่งคือ ปรัชญาอัตถิภาวนิยม โดยมี เฟรดริช นิทซ์เช่ (Friedrich Nietzsche) ฌ็อง-ปอล ซาร์ตร์ (Jean-Paul Sartre) และ อัลแบร์ต กามูส์ (Albert Camus) โดยที่แดร์ริดาได้หยิบเอาแนวคิดเรื่องของความเท่าเทียม การเสนออิสรภาพทางความคิด รวมไปถึงความรับผิดชอบในการถอดรื้อในแต่ละตัวบท ซึ่งวิธีการวิพากษ์ของแดร์ริดานั้นจะหยิบยกเอาแนวคิดเหล่านี้มาอย่างละเอียดละออน้อย ผสมผสานเข้าเป็นแนวคิดของเขา รวมไปถึงแนวคิดของกลุ่มโครงสร้างนิยมด้วย แม้ว่าในงานเขียนของเขา

จะเป็นการถอดรื้อแนวคิดก่อนหน้านี้ แต่เขาก็ไม่ได้ละทิ้งชุดความคิดเหล่านั้นทั้งหมด ซึ่งก็มีทั้งที่เขาเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยสอดคล้องตลอดในงานเขียนของเขา

สำหรับแนวคิดเรื่องความหลากหลายของแดร์ริดา คำว่า “Différance” หรือความหลากหลาย ฌาเรริดาได้คิดขึ้นมาและให้ความหมาย โดยกล่าวถึงต้นกำเนิดของ “Différance” ว่ามาจากคำกริยา “Différer” และคำกริยาที่อ่านว่า “Différer” ของภาษาฝรั่งเศสซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกันสองประการคือ “แตกต่างและเลื่อนออกไป” เป็นความหมายที่ดึงดูดศัพท์เดิมมาจากคำกริยาภาษาละตินว่า “Differe” ความหลากหลาย หรือ “Différance” นั้นจึงเป็นเสมือนสิ่งที่มีอยู่แต่ก็ไม่มีอยู่ เป็นการปรากฏที่ยังไม่ปรากฏ (Derrida, Jacques, 1982) ซึ่งยากที่จะนิยามได้ เพราะแดร์ริดาได้กำหนดให้คำนี้อยู่ในรูปของภาษาเขียน

ในการศึกษาแนวคิดเรื่องความหลากหลายของ ฌากส์ แดร์ริดา ไม่เพียงแต่จะเข้าใจถึงแนวคิดเรื่องความหลากหลายเพียงเท่านั้น ในตัวแนวคิดยังต้องการวิธีคิดที่สำคัญอย่างกระบวนการรื้อสร้าง (Deconstruction) ที่ถือได้ว่าฌากส์ แดร์ริดาสร้างคำนี้ขึ้นมาและใช้เป็นคนแรก และเขายังถูกขนานนามให้เป็นบิดาแห่งการรื้อสร้างอีกด้วย คำว่า “Deconstruction” ดั้งเดิมเป็นคำที่แดร์ริดาแปลมาจากคำว่า Destruktion ที่มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ นักปรัชญาเยอรมันในศตวรรษที่ 20 ใช้เป็นนัยที่มักจะยืมคำและการยึดคำหรือเศษส่วนแนวคิดจากคนอื่น ๆ ในประวัติศาสตร์ ทำให้ยากที่จะชี้ชัดไปว่าความคิดดั้งเดิมเขาเป็นอย่างไร (Deutscher, Penelope, 2006, pp. 5-6) โดยหลักการสำคัญของกระบวนการรื้อสร้าง คือการวิเคราะห์การทำงานของคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) ในโครงสร้างที่เจาะลึกของความคิด และวัฒนธรรมตามทฤษฎีโครงสร้างนิยม แดร์ริดาเชื่อว่าการวิเคราะห์การทำงานของคู่ตรงข้าม เช่น ธรรมชาติ-วัฒนธรรม ชีวิต-ความตาย ดี-เลว สว่าง-มืด เราจะสามารถเน้นย้ำ (Highlight) และวิพากษ์พลังแห่งข้อตรง-

ข้ามได้ (Buntavee, Preecha, 2018, p. 271)

ซึ่งในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะได้ทำการนำเสนอขั้นตอนวิธีการก่อสร้างบนความหลากหลายโดยการศึกษาจากผลงานของ ฌากส์ แดร์ริดา ที่สำคัญอย่าง *Of grammatology* (1976), *Writing and difference* (1978), และ *Deconstruction in a Nutshell* (1997) พร้อมทั้งเอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาทำการเรียบเรียง ซึ่งได้ลำดับขั้นตอนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดตัวแทนของความจริง (ตัวแทนของความจริง เท่ากับ คำหรือตัวบท) ซึ่งต่อไปเราจะใช้คำว่า ตัวบท (Text)

ขั้นที่ 2 เมื่อกำหนดตัวบทได้แล้ว ให้หาคู่ตรงข้ามของตัวบท ว่ามีอะไรบ้าง โดยให้เหตุผลตามจารีตประเพณี วัฒนธรรม เป็นตัวบทที่บริสุทธิ์ตามธรรมชาติ ปกติทั่วไปที่ถูกกำหนดไว้แล้วในสังคมส่วนใหญ่ เราจะเห็นคู่ตรงข้ามที่มีความพิเศษกว่าอีกฝั่งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ตัดอคติตั้งคำถามหาเหตุผล เปิดมุมมองยอมรับสิ่งอื่น ข้อควรระวัง เราจะต้องพบกับความรับผิดชอบที่เราต้องการหลีกเลี่ยง เพราะแบบนี้มนุษย์ส่วนใหญ่จึงกลัวที่จะต้องรับผิดชอบ และเลือกที่จะไหลตามอุดมคติในสังคม แดร์ริดาจึงมองว่า การเลื่อนไหลตามอุดมคติเป็นทางลัดของพวกซ์เกียจ

ขั้นที่ 4 เมื่อเราเข้าถึงตัวบท (Text) อย่างไรก็ดี ซึ่งเราจะได้พบถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การเมือง ฯลฯ อีกหลายด้านที่อยู่แวดล้อมตัวเรา และเราจะรู้สึกถึงความไม่บริสุทธิ์ถูกคุกคามเป็นภัย แดร์ริดาจึงเรียกการคุกคามนี้ว่า “*ความเป็นอื่น*”

ขั้นที่ 5 เมื่อเราได้ทบทวนแล้วว่า ตัวบทนั้นเกิดความเป็นอื่น และตระหนัก

ได้ถึงประโยชน์ แต่เราจะพบสิ่งที่ตัวบท (Text) บริสุทธิ์ “แสดงให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมี แต่จริง ๆ แล้วกลับเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้” เขาจึงเรียกสภาวะที่พบจากการรื้อสร้างว่า สิ่งที่ยาญหายไปที่ดำรงอยู่ (The Present Absences) หรือความเงียบที่กำลังผลิตอยู่ (Productive Silences) (Chantavanich, Supang, 2008, p. 238) ฉะนั้นความเป็นอื่นยังคงถูกลดคุณค่า เพราะถูกมองว่าไม่เป็นธรรมชาติ (ความเป็นอื่น) ไม่ยอมนำมาสอบสวนในลำดับของการตั้งคำถามระหว่างความสอดคล้องมโนทัศน์แห่งธรรมชาติ (ความปกติ) การอ้างเหตุผลแบบนี้ แดร์ริดาเรียกว่า “สิ่งที่สามารถรื้อสร้างได้”

ขั้นที่ 6 หากเรารู้ถึง “สิ่ง” หรือตัวบทที่สามารถรื้อสร้างได้แล้ว และกล่าวที่จะรู้ ในขั้นตอนสุดท้ายเราจะสามารถทำลาย และแยกส่วนเพื่อแสดงให้เห็นจุดอ่อนของความเป็นธรรมชาติ (ความปกติ) ว่าแท้จริงแล้วสิ่งนั้นอาจไม่ใช่สิ่งที่คงทนถาวร แน่นนอน หรือเป็นศูนย์กลางอีกต่อไป ในขั้นตอนนี้จึงเปรียบเสมือนอย่าง que แดร์ริดากล่าวที่จะนำเสนอ และทำการถอดรื้อในตัวบทต่าง ๆ ในงานเขียนของเขา

ขั้นที่ 7 “ความเป็นอื่น” นี้ จะทำให้เกิดการตั้งคำถาม เกิดความไม่มั่นคง สั่นคลอน เกิดความกำกวมขึ้น แดร์ริดาเรียกว่ามันเป็นการละเล่น (Play) เหตุนี้เราจึงมักที่จะปฏิเสธและลดคุณค่าความเป็นอื่นทิ้งเสีย เพราะมองว่าความเป็นอื่น “ไม่เป็นไปตามธรรมชาติที่เราได้กำหนดหรือเคยรู้จัก อย่างที่ได้กล่าวจุดมุ่งหมายของการรื้อสร้างก็คือ เป็นการหาศูนย์กลางใหม่ ๆ ไปเรื่อย ๆ เป็นการทำความรุนแรงให้กับศูนย์กลางอันเดิม

การรื้อสร้างจึงเป็นการนำเสนอการละเล่นและในจุดที่เกิดการละเล่นนี้เอง ที่แดร์ริดาเรียกว่า ความหลากหลาย (Différance) การละเล่นหรือความหลากหลายเป็นทั้งโครงสร้างและการเคลื่อนไหว ที่ไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานแบบคู่ตรงกันข้าม

แต่จะเป็นการเล่นที่เป็นทั้งระบบของความแตกต่าง (Differ) ของร่องรอยของความแตกต่าง (Trace) ของพื้นที่ที่ท้องค้ประกอบต่าง ๆ เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันพื้นที่ที่มีลักษณะของความตื่นตัว (Active) และเฉื่อยชา (Passive) ไปพร้อมกันเพื่อร่วมกันผลิตช่องว่างที่จะช่วยเติมเต็มให้กับสรรพสิ่ง (Derrida, Jacques, 1982) การเล่นหรือความหลากหลายจึงผลิตหรือสร้างพื้นที่ของการกำลังจะเกิด การกำลังจะเป็น (A becoming space) ซึ่งทำให้เกิดความเป็นไปได้ในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นไปไม่ได้กับการเป็นคู่ตรงกันข้าม เช่น การปรากฏที่ไม่ปรากฏ หรือ จุดศูนย์ที่ปราศจากศูนย์กลาง เป็นต้น

และเพื่อให้เห็นภาพการทำงานของแนวคิดเรื่องความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างงานเขียนของแดร์ริดาที่ทำการก่อสร้างให้เห็นถึงความหลากหลายของคู่ตรงกันระหว่างคำพูดและข้อเขียน ผ่านแนวคิดของนักปรัชญายุคแรกเริ่มอย่างเพลโตและอริสโตเติล ในหนังสือ *Dissemination* หนังสือที่สำคัญของแดร์ริดาอีกเล่มหนึ่ง จุดเริ่มต้นของการก่อสร้างอยู่ที่การอภิปรายถึงภาษาในประวัติศาสตร์ของปรัชญา โดยขึ้นแรกแดร์ริดาได้เกริ่นและเลือกตัวบท (Text) ที่จะก่อสร้าง คือ “คำพูด” และ “ข้อเขียน” ผ่านประวัติศาสตร์ภาษาของนักคิดอย่างเพลโต และอริสโตเติล โดยเหตุตัวบทบริสุทธิ์ตามสังคมจารีตแล้ว “คำพูด” จะเป็นที่ยื่นชอบมากกว่า “ข้อเขียน” เพราะข้อเขียนนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมาจากการตกตะกอนของคำพูด สำหรับอริสโตเติล (Aristotle) คำพูดเป็นสัญลักษณ์แห่งประสบการณ์ทางจิต ข้อเขียนเป็นสัญลักษณ์ชั้นสูงแห่งคำพูด เพลโต (Plato) เองก็ให้น้ำหนักไปที่คำพูดมากกว่าข้อเขียน เพราะเขามองว่ามันอยู่ใกล้กับ ‘logos’ คือ ความรู้และเหตุผลมากยิ่งขึ้น เพลโตเปรียบเทียบการเขียนว่าเป็นลูกกำพร้าเสียที่จะถูกใช้เป็นหุ่นเชิด และถูกควบคุมโดยบิดาซึ่งก็คือผู้เขียน ถ้าผู้พูดได้รับการขอร้องให้อธิบาย พวกเขาจะนำเสนอข้ออรรถที่แท้จริง บรรยายหรือทำคำพูดให้มีชีวิตชีวา ถ้าเราไปสอบถามถึงข้อเขียน เพลโตมองว่าพวกเขาส่วนใหญ่จะ

“นิ่งเงียบ” ดังนั้นนักภาษาหรือนักปรัชญาส่วนใหญ่จะคิดถึงภาษาในฐานะภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน

ในลำดับขั้นนี้แดร์ริดาได้เริ่มตระหนักถึงสิ่งที่ถูกกดทับไว้ของฝั่งตรงข้ามแล้ว นั่นก็คือข้อเขียน ซึ่งในลำดับขั้นนี้เขาเองก็ต้องพบกับความรับผิดชอบบางอย่างที่กล้านำเสนอถึงข้อขัดแย้งที่กำลังจะเกิดขึ้น และเมื่อแดร์ริดาได้เข้าถึงตัวบทอย่างข้อเขียนแล้ว เขาจึงสืบค้นและพบว่า การเขียนมีชื่อเรียกขานเป็นภาษากรีกว่า “Pharmakon” ในข้อความที่คัดมาแดร์ริดาพูดถึง “Pharmakon” โดยตั้งข้อสังเกตว่า มีส่วนแห่งความเสี่ยงที่จะทำลายข้อเขียน ในภาษากรีกโบราณ “Pharmakon” มีความหมายในทางปรัชญาประกอบด้วย 3 ความหมาย—คือ วิธีการรักษา ยาพิษ และแพะรับบาป ที่มาจาก *เฟดรัส* (Phaedrus) หนังสือเกี่ยวกับบทสนทนาซึ่งเขียนโดยเพลโต เป็นบทสนทนาระหว่างตัวเอก คือ เพลโต โซเครตีส (Socrates) และ เฟดรัส (Phaedrus) ที่มีการตั้งคำถามว่า ข้อเขียนเป็นยาเสริมความจำหรือเป็นยาพิษทำลายความจำกันแน่ ในทุกวันนี้เราอาจคาดหวังว่าจะมีใครสักคนที่เป็นผู้รู้สรรพวิชา และสามารถพูดถึงเนื้อหานั้น ๆ โดยทันที เราไม่อาจเชื่อมั่นได้ว่า พวกเขาเป็นเจ้าของข้อเขียนเท่านั้นหรือไม่ ถ้าเขาอิงอยู่กับข้อเขียนดังกล่าวจริง โดยสอดคล้องกับการอ้างเหตุผลในเฟดรัส เราอาจจะมองได้ว่าข้อเขียนเป็นอุปสรรคไม่ได้เป็นตัวช่วยเลย แต่บางทีเราอาจมองได้ว่า ข้อเขียนคือ “Pharmakon” เป็นทั้งตัวช่วยเยียวยาาก็ได้เช่นกัน (Derrida, Jacques, 1972, pp. 103-117) ในขั้นนี้จะเห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงของเหตุผลบางอย่าง ทบทวนถึงเหตุผลหลายด้านที่เป็นไปได้ ซึ่งเรากำลังดูคำถามถึงตัวบท (Text) คำพูด และอธิบายถึงความเป็นอื่นก็คือ ข้อเขียน นั่นเอง

แม้แดร์ริดาจะนำเสนอแนวคิดเรื่องความหลากหลายผ่านการรื้อสร้างจะสะท้อนให้เห็นถึงตัวบทที่ถูกกดทับไว้ พยายามอธิบายการมีอยู่ของข้อเขียน แต่สำหรับการอ้างเหตุผลบางอย่างที่พบในนักปรัชญาสมัยโบราณ เช่น แนวคิดของ

เพลโตเกี่ยวกับคุณค่าของคำพูดที่มีเนื้อหาคือเขียนก็ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน ในหนังสือ*เพลโต*ของเพลโตระบุว่า เอกสารข้อเขียนที่ดูเป็นเหมือนการเยียวยา ความทรงจำ แต่แท้จริงแล้วกลับเป็นการคุกคามความทรงจำ เมื่อเราอิงอยู่กับการเขียนอย่างเดียว ความทรงจำจะทำงานไม่เต็มที่และกลับกลายเป็นความอ่อนแอ สุดท้ายแล้วถึงอย่างไรข้อเขียนก็ยังคงถูกกดทับไว้ให้คำพูดเป็นสิ่งที่อยู่เหนือกว่าอยู่ดี แต่เมื่อเรารู้ถึงการมีอยู่ของความเป็นอื่น ถึงอย่างไรสิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่มีความหลากหลายและสามารถก่อสร้างได้ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน

ภาพรวมของแนวคิดเรื่องความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดา จึงอธิบายได้ว่าเป็นการวางท่าทีด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่มีอคติกับความเป็นอื่น ควรเปิดโอกาสให้กับตนเองและผู้อื่นได้ตั้งข้อสงสัยในสิ่งที่ตนเชื่ออยู่ เพื่อจะได้พิสูจน์ความจริงในสิ่งที่ตนเชื่ออยู่ว่าสามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้จริงหรือไม่ และในขณะเดียวกัน ก็พิจารณาในส่วนของทุก ๆ ทาง หากเห็นว่าสามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้จริง ก็ควรน้อมรับนำมาเป็นข้อปฏิบัติ (Kirti Bunchua, 2002, p. 199) เป็นการย้อนอ่านใหม่หมด เปิดใจกว้างเพื่อย้อนอ่านความคิดของมนุษย์ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ภาษาและทุกวิถีความเชื่อ โดยถือว่าการย้อนหรือ-สร้างใหม่หมด ไม่ได้ลดอะไรเลย เพียงแค่รู้แล้วแยกส่วน เพื่อการนำมาพัฒนา และนำเสนอความคิดเห็นทั้งส่วนตัวและส่วนรวม (Kirti Bunchua, 2006, p. 26) ซึ่งเป็นการเปิดใจรับฟังซึ่งกันและกัน

## อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องความหลากหลาย ของ ฌากส์ แดร์ริดา สามารถ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ ชีวิตประวัติ และอิทธิพลทางความคิดของแดร์ริดาทำให้เห็นว่า ชีวิตของเขานั้นเกิดมาจากชนชั้นล่าง มีเชื้อสายยิว ที่ถูกกดทับของการตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส ในวัยเด็กหลายครั้งที่การเรียนรู้ของเขาประสบ-

ผลสำเร็จ แต่ก็ถูกกีดกัน โดนกลั่นแกล้ง ถูกปฏิเสธถึงการยอมรับของคนกลุ่มใหญ่ ชีวิตเขาเติบโตและต้องต่อสู้ท่ามกลางความปั่นป่วนที่เป็นผลกระทบมาจากการเมือง สงคราม แดร์ริดาเองสนับสนุนการต่อสู้เพื่ออิสรภาพเพื่อเรียกร้องเสรีภาพ แต่หลังสำเร็จการศึกษาเขากลับถูกเรียกตัวให้เข้าประจำการที่แอลจีเรีย ในกองทัพฝรั่งเศสแทน (Strathern, Paul, 2000, pp. 3-10) อิทธิพลทางความคิดที่เขาศึกษา และหยิบเลืกรับน้อยมาจากนักคิดตั้งแต่ปรากฏการณ์วิทยา อัตถิภาวนิยม มาจนถึงกลุ่มโครงสร้างนิยม การตกผลึกทางความคิดของเขาล้วนต้องการแสดงให้เห็นส่วนใหญ่นั้นเห็นพื้นที่ในการยอมรับตัวตนของ “ความเป็นอื่น” ที่ถูกวางทกรรรมความเป็นใหญ่ในสังคมได้กดทับไว้

กลุ่มนักคิดโครงสร้างนิยมถือได้ว่าเป็นกลุ่มจุดเริ่มต้นของการเกิดแนวคิดเรื่องความหลากหลาย นักคิดกลุ่มโครงสร้างนิยมมุ่งเน้นแนวคิดสัญศาสตร์เชื่อว่า โครงสร้างของสัญญาณทั้งหลายทำงานสื่อความหมายได้เพราะมันมี “ความแตกต่าง” (Difference) ระหว่างกันและกัน เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาศาสตร์ในลักษณะสองด้าน ที่สัญญาณย่อยตัวหนึ่งจะยังไม่มี ความหมายในตัวเองจนกว่าจะไปเทียบเคียงกับสัญญาณย่อยตัวอื่น ๆ ที่อาศัยการเปรียบเทียบแบบคู่ตรงข้าม เช่น ขาว/ดำ สูง/ต่ำ ผู้ชาย/ผู้หญิง รัก/เกลียด เป็นต้น หลักการของความแตกต่างนี้จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญก่อนที่จะศึกษาแนวคิดหลังโครงสร้างนิยม โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความหลากหลายของแดร์ริดา ที่นำแนวคิดนี้เข้าไปรื้อสร้างและชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของคู่ตรงข้ามของภาษาที่เราใช้สื่อสารกัน ซึ่งแดร์ริดานั้นรับอิทธิพลทางความคิดมาจากกลุ่มนักคิดปรากฏการณ์วิทยาอย่างฮูสเซอร์ล และไฮเด็กเกอร์ แม้ว่าแดร์ริดาจะมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยก็ตาม อย่างฮูสเซอร์ลแดร์ริดาได้นำเอาการให้ความหมายของตัวบท (Text) ชุดคำของภาษาโดยตัดอคติออกจากชุดคำนั้น ๆ และการให้ความหมายของประสบการณ์ในระดับจิตสำนึกบนพื้นที่และเวลา เข้าไปใช้ในขั้นตอนการรื้อสร้างให้เกิดความหลากหลาย

ส่วนสิ่งที่แดร์ริดาเห็นตรงกับไฮเด็กเกอร์นั้นคือ แนวความคิดที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระ (Autonomy) ที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตทางสังคมและประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องของพื้นที่และเวลาโดยเฉพาะเรื่องของการตีความใหม่จากพื้นฐานความเข้าใจเดิม แต่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น อีกพัฒนาการอิทธิพลทางความคิดที่มีผลต่อแดร์ริดาเป็นอย่างมาก คือกลุ่มนักคิดอัตถิภาวนิยมซึ่งเขาได้ดึงเอาหลักคิดของกลุ่มอัตถิภาวนิยมมาผนวกเข้ากับแนวคิดเรื่องความหลากหลายได้อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเรื่องของการตัดสินใจของการรื้อตัวบทในแต่ละชุด การเชื่อในเรื่องของเสรีภาพ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เป็นต้น

ในแนวคิดเรื่องความหลากหลายจึงถูกนำไปใช้สนับสนุนในวิทยาการหลากหลายด้าน เช่น ศิลปะ วรรณกรรม สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ปรากฏการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ มากมายหลายด้าน ซึ่งมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การตั้งข้อสงสัยทำการรื้อสร้างอย่างถอนรากถอนโคนต่อมโนทัศน์ต่าง ๆ ในระบบโครงสร้างของแวดวงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ที่มีมาก่อนหน้าที่เข้าถึงหรือจับต้องตรง ๆ ไม่ได้ แต่จะรู้ได้ก็ต่อเมื่อได้เข้าไปทำหน้าที่รื้อสร้าง สลาย สั่นคลอน เปลี่ยนแปลงศูนย์กลาง ทำหน้าที่เปิดศูนย์กลางให้กว้างขึ้น ไม่ให้เกิดการกดทับหรือปิดกั้นความเป็นอื่นอย่างที่ผ่านมา

ดังนั้นหลังจากได้ศึกษาข้อมูลและได้ทำการอภิปรายผลของแนวคิดเรื่องความหลากหลายของแดร์ริดาแล้ว ผู้วิจัยจึงมองว่าแนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อหลากหลายศาสตร์ หลากหลายวิทยาการ ซึ่งผู้วิจัยจะแจกแจงรายละเอียดการอภิปรายผลโดยภาพรวมที่ได้ ดังนี้

ข้อที่ 1 ส่งผลต่อระบบความคิดของกลุ่มคนในสังคม ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลง ให้เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มความเป็นอื่นที่ถูกมองข้าม ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น กลุ่มคนชนชั้นล่าง กลุ่มคนชายขอบ การเรียกร้อง

สิทธิของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

ข้อที่ 2 ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอนุรักษ์นิยม ทำให้ชุดความคิดเดิมเกิดความหลากหลาย เปลี่ยนแปลง แม้จะให้ความเดิม แต่ก็ถูกมองว่าเป็นพวกที่ฉีกกรอบความคิด ไม่เคารพ เช่น การประยุกต์ประเพณีไทย, นำอาหารไทยมาตกแต่งแบบอาหารยุโรป, เป็นต้น ทั้งที่ความจริงแล้วนั้น ตัวแดร์ริดากำลังพยายามนำเสนอให้ความดั้งเดิมนั้นสามารถสืบทอดให้มันพื้นที่อยู่ในสังคมแต่ละยุคสมัยได้

ข้อที่ 3 ถูกนำไปใช้ประโยชน์และให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในแวดวงศิลปะและวรรณกรรมยุคหลังสมัยใหม่ที่แสดงผลงานออกมาในรูปแบบของการก่อสร้างและความหลากหลาย เพราะเป็นการนำเสนอที่ดูแปลกหูแปลกตา และให้ความรู้สึกน่าตื่นตะลึงต่อผลงานที่ดูมีความคิดสร้างสรรค์ เช่น การดัดแปลงเครื่องแต่งกายสมัยโบราณ, การดัดแปลงวรรณกรรมให้ทันตามกระแส, ศิลปะจิตรกรรมที่ไร้ขีดจำกัด ฯลฯ

ข้อที่ 4 แนวคิดนี้มักจะถูกนำไปใช้เป็นข้ออ้างในการแก้ปัญหาในเชิงที่ผิด ๆ บางครั้งมีการถอดรื้อ แต่ไม่พร้อมที่จะยอมรับผลที่ตามมาหากเกิดความหลากหลายขึ้น และอาจจะทำให้เกิดกระแสต่อต้านและเกิดความวุ่นวายยากแก่การที่จะแก้ไขได้ เพราะบางสิ่งบางอย่างหากพื้นที่และเวลายังไม่เหมาะสม ก็ไม่สามารถที่จะรื้อตัวบทนั้นได้ เช่น นักการเมืองไทยแต่ละฝ่ายพยายามเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง เป็นต้น

ข้อที่ 5 ในยุคหลังสมัยใหม่ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งความหลากหลายอย่างเห็นได้ชัด มนุษย์ยุคนี้ถูกกระแสที่มีความเคลื่อนไหวเข้ามากระทบอยู่ตลอดเวลา แม้ความเป็นไปในสังคมจะมีการยอมรับใน หลากหลายบทบาทมากยิ่งขึ้น แต่การตัดสินใจนั้นกลับทำให้เกิดความสับสนในตัวตน หาจุดยืนที่ชัดเจนไม่ได้

## สรุปผล

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดานั้นมีเป้าหมายคือการถอดรื้อระบบความคิดของปรัชญายุคก่อนหน้ามาจนถึงนักคิดกลุ่มโครงสร้างนิยม มีเป้าหมายแสดงให้เห็นถึงชุดความคิดที่ถูกกดทับความเป็นอื่นไว้ ส่งผลกระทบต่อชุดความคิดของมนุษย์ในยุคหลังสมัยใหม่เป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และโทษในเวลาเดียวกัน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่สนใจศึกษาแนวคิดนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด ถึงแม้แนวคิดเรื่องความหลากหลายของฌากส์ แดร์ริดา นั้นในบางความเข้าใจจะถูกมองว่าเป็นการรื้อถอน ล้มล้างกระบวนการชุดความคิด จารีต ประเพณี วัฒนธรรมเดิม แต่หากมองในอีกแง่หนึ่งแนวคิดนี้เป็นการปรับตัวให้เข้ากับยุคหลังสมัยใหม่ ที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารที่เต็มไปด้วยการเปิดกว้างทางความคิด มีความหลากหลาย มีความเปลี่ยนแปลงของกระแสนิยมอยู่ตลอดเวลา แนวคิดเรื่องความหลากหลายจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยความเข้าใจ มีการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา ถึงความเท่าเทียมกัน และมีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีองค์ความรู้ที่ไม่หยุดอยู่กับที่ รักและเคารพในการตัดสินใจของผู้อื่น และสร้างสังคมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1) หากเข้าใจถึงแนวคิดจะทำให้เราเปิดมุมมองรับฟังผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น ไม่มองหรือตัดสินอะไรเพียงด้านเดียวโดยที่ปราศจากเหตุผล

## 2. ข้อเสนอแนะที่ควรระวังในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) แนวคิดเรื่องความหลากหลายหากไม่เจาะลึกความเข้าใจถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงมักถูกนำไปใช้ในเชิงลัทธิระบบระบอบวิธีคิดอื่น รื้อแล้วไม่ประสบผลสำเร็จในการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่

2) ไม่ควรนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการอ้างเหตุผลในบางเรื่องที่ส่งผลทำให้ตัวเองหรือผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เพราะจุดประสงค์ของแนวคิดนี้คือการเคารพในความเป็นอื่น

## References

### Books:

- Chantavanich, Supang. (2008). *Sociology Theory*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Deutscher, Penelope. (2006). *How to read Derrida*. New York: Granta Publication.
- Derrida, Jacques. (1972). *Dissemination*, translated by Barbara Johnson. London: Te Athlone Prs Ltd..
- . (1982). *Margins of philosophy*, translated by Alan Bass. London: Harvester Wheatsheaf.
- . (1997). *Deconstruction in a Nutshell: A Conversation with Jacques Derrida*, translated by John D. Caputo. New York: Fordham University Press.
- Bunchua, Kirti. (2002). *Prachya lang na wa yuk* [Postmodern philosophy]. Bangkok: Pimlux.
- . (2006). *Atpariwat Khū wēn khū kam Prachaya lang na wa yuk* [Hermeneutics versus Postmodern philosophy]. Bangkok: Pimlux.
- Phasuthachat, Phipat. (2010). *Khwāmchhing nai phāpwāt: Botwīchhān wādūai sunsīyasāt khōng haidekkā læ dāerida* [The truth in the painting: Aesthetics review of Heidekker and Derrida]. Bangkok: Wiphasa.
- Strathern, Paul. (2000). *Derrida in 90 Minutes*. Chicago: Ivan R. Dee Publisher
- Tangnamo, Somkiat. (2000). *Nāo khwām khīt lang samai mai: Rūap rūam bot khwām pēn læ rīap rīang pī 2543- 2547* [Postmodern concepts: Compiled, translated and compiled articles in 2000-2004. Chiang Mai: Faculty of

Fine Arts, Chiang Mai University.

Buntavee, Preecha. (2018). Reformation: The NCPO's Concept based on Jacques Derrida's Deconstruction Theory. *Dhammathas Academic Journal*, 18(3), 270-271.

Phoncharoen, Winai. (2012). Postcolonialism: A theoretical survey and an application to study Thai society and politics. *Journal of humanities and social sciences Mahasarakham University*, 31(5), 161-178.

**Website:**

Duangwises, Narupon. (2018). *Anthropology-concepts*. Retrieved April 22, 2018, from anthropology-concepts Web site: [anthropology-conceptshttp://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/glossary/31](http://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/glossary/31)

